לט: אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

וכגוים לא יתחשב. כל מקום שהוזכרו שם נכרים לא הוזכרו ישראל בכללן: **כשהוא משקה.** אינו מועל המים לילך לטוביים ולרעים לפי שאינו אלא עורה אחד וכשהוא עודר דהוי עורה לכל אחד ואחד אינו עודר אלא הטוביים: **עודר.** חופר. כך הקב"ה זן טוביים ורעים הכל בדבור אחד ממלא את כל העולם כולו טובה שהכל שלו אבל כשבא להגין מן הפורעניות ולשלם שכר אינו אלא לקוויו: **ויעבר הרנה.** מדלא כתיב רנה משמע הרינה המיומדת שהיתה עתידה לבא שבכר הוזכרה. והיכן הוזכרה: **באבוד רשעים רנה.** והיה העולם מלפה מתי תבא הרנה איכודו של אחאב וכשנהרג ענרה והוזכרה הרנה כפי הכל: **נלפא לפני החלוץ.** ניהושפט כתיב כשיצא להלחם בעמונים שבאו עליו: **כי טוב.** משמע כי טוב בעניני הודאה ושמחה: **כן ישיש ה' עליכם להאביד וגו'.** ישיש אחרים שונאיכם: **והזונות רחצו.** באחאב כתיב כמיתתו: **למרק.** לנטוש ולהאיר. כלומר רחצו והוכרו השמי חזיונות שנאמרו עליו: **מלונן היה.** לא היה אוהב משמש: **דמוס שפי זונות כו'.** והיינו רחצו אותן שפי לורות ונרחצו מדמו: **לשמם.** להשליש: **מאי קאמר קרא.** מאי ענין עובדיה היה ירא אלא ויקרא אחאב: **באכרהם** כתיב (בראשית כב) ירא אלהים אתה ולא כתיב מאד: **מפני מה זכה לנביאות.** שהרי גר היה ואין השמינה שורה אלא על המיוחסין שבישראל[1] כדכתיב (בראשית יח) להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך: **מאי שנא חמשים.** ולא החביא כולן במערה אחת: **אין מערה מחוזק.** מערות שלו לא היו מחוזקות יותר: **מאי שנא עובדיה לאדוס.** ולא מתנבא נבואה אחרת למה נבחר לו לזו משאר הנביאים: **שני רשעים.** אחאב ואיזבל: **שני צדיקים.** יאמר ורבקה: **מיניה וביה אחא ניזול ביה נרגא.** אחא יער. מעצמו של יער יכנס בתוך הגרגן להיות בית יד ויקללו בו את היער. וכן עובדיה לאדוס ודוד למואב והוא יצא מרות המואביה: **מפוכה מסרחת.** מנוסה ומתוקן עוביה ממחיל הסרמון: **כמקולקלין שבהם לא עשיתם.** כמו עגלון מלך מואב שהיה מכבד את העם כשאמר לו אהוד דבר אלהים לי אליך המלך מיד ויקם מעל הכסא (שופטים ג): **כמקולקלין שבהם.** כגון מישע מלך מואב שהקריב בנו לע"ז כך היו ישראל עושין וכאותה שעה שבא נזכר להם אותו עון שהיו רגילים גם הם בו: **לארץ.** מדלא כתיב לארצם הכי קאמר לשפלות ולתחתית שבו שנגזר עליהם פורענות: **ולא מאד בכלל.** ובשרה כתיב (בראשית יב) כי יפה היא מאד. והאי קרא דלהכיסנ נקט למדרש הכא משום דרשה דלעיל דדרש מאד דכתיב בעובדיהו:

הדרן עלך אחד דיני ממונות

[1]ובגוים לא יתחשב רבי אלעזר רמי כתיב [2]טוב ה' לכל וכתיב [3]טוב ה' לקוויו משל לאדם שיש לו פרדס כשהוא משקה משקה את כולו כשהוא עודר אינו עודר אלא טובים שבהם: לפיכך כל א' וא' כו': [4]ויעבר הרנה במחנה א"ר אחא בר חנינא [5]באבוד רשעים רנה באבוד אחאב בן עמרי רנה [6]ומי חדי קודשא בריך הוא במפלתן של רשעים הכתיב [6]בצאת לפני החלוץ ואומרים הודו לה' כי לעולם חסדו ואמר רבי יונתן מפני מה לא נאמר בהודאה זו כי טוב לפי שאין הקדוש ברוך הוא שמח במפלתן של רשעים דאמר ר' שמואל בר נחמן אמר ר' יונתן מאי דכתיב [7]ולא קרב זה אל זה כל הלילה באותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקב"ה אמר להן הקב"ה מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה לפני אמר ר' יוסי בר חנינא הוא אינו שש אבל אחרים משיש דיקא נמי דכתיב [8]ישיש ולא כתיב ישוש שמע מינה [9]והזונות רחצו וגו' אמר רבי [10](אליעזר) למרק שתי חזיונות אחת של מיכיהו ואחת של אליהו במיכיהו כתיב [10]אם שוב תשוב בשלום לא דיבר ה' בי באליהו כתיב [11]במקום אשר לקקו הכלבים את דם נבות רבא אמר זונות ממש אחאב איש מצונן היה ועשתה לו איזבל שתי צורי זונות במרכבתו כדי שיראה אותן ויתחמם [12]ואיש משך בקשת לתומו ויכה ר' אלעזר אמר לפי תומו רבא אמר לתמם שתי חזיונות אחת של מיכיהו ואחת של אליהו: סימן קר"א וזכ"ה באדו"ם: כתיב [13]ויקרא אחאב אל עובדיהו אשר על הבית ועובדיה היה ירא ה' מאד מאי קאמר [13]קרא א"ר יצחק א"ל ביעקב כתיב [14]נחשתי ויברכני ה' בגללך ביוסף כתיב [15]ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף היה ירא אלהים אתה יצתה בת קול ואמרה ועובדיה היה ירא את ה' מאד אבל ביתו של אחאב אינו מזומן לברכה א"ר אבא גדול שנאמר בעובדיהו יותר ממה שנאמר באברהם דאילו באברהם לא כתיב מאד ובעובדיהו כתיב מאד א"ר יצחק מפני מה זכה עובדיהו לנביאות מפני שהחביא מאה נביאים במערה שנאמר [16]ויהי בהכרית איזבל את נביאי ה' ויקח עובדיהו מאה נביאים ויחביאם חמשים איש במערה וגו' מאי שנא חמשים איש א"ר אלעזר מיעקב למד שנאמר [17]והיה המחנה הנשאר לפליטה רבי אבהו אמר לפי שאין מערה מחזקת יותר מחמשים [18]חזון עובדיהו כה אמר ה' אלהים לאדום וגו' מאי שנא עובדיה לאדום אמר רבי יצחק אמר הקדוש ברוך הוא יבא עובדיהו הדר [7]בין שני רשעים ולא למד ממעשיהם וינבא על עשו הרשע שדר בין שני צדיקים ולא למד ממעשיהם אמר אפרים מקשאה תלמידו של רבי מאיר משום רבי מאיר עובדיה גר אדומי היה והיינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא [19]ויך את מואב וימדדם בחבל השכב אותם ארצה אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי היינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ליזיל ביה נרגא כי אתא רב דימי אמר ירד מתוכה מסרחת [7][20]ויקח את בנו הבכור אשר ימלך תחתיו ויעלהו עולה על החומה רב ושמואל חד אמר לשם שמים וחד אמר לשם ע"ז בשלמא למאן דאמר לשם שמים היינו דכתיב [20]ויהי קצף גדול על ישראל אלא למאן דאמר לשם ע"ז אמאי ויהי קצף כדר' יהושע בן לוי דריב"ל רמי כתיב [21]וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם וכתיב [22]וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם עשיתם כמתוקנין שבהם לא עשיתם כמקולקלין שבהם עשיתם [20]ויסעו מעליו וישובו לארץ אמר רבי חנינא בר פפא באותה שעה ירדו רשעיהן [7] של ישראל למדריגה התחתונה [23]והנערה יפה עד מאד א"ר חנינא בר פפא עדיין לא הגיעה לחצי יופי של שרה דכתיב עד מאד ולא מאד בכלל:

הדרן עלך אחד דיני ממונות

תורה אור

1. כי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב:
במדבר כג ט
2. טוב יי לכל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו:
תהלים קמה ט
3. טוב יי לְקַוֵּה לַנֶּפֶשׁ תִּדְרְשֻׁנּוּ: איכה ג כה
4. וַיַּעֲבֹר הָרִנָּה בַּמַּחֲנֶה כֹּבֶא הַשֶּׁמֶשׁ לֵאמֹר אִישׁ אֶל עִירוֹ וְאִישׁ אֶל אַרְצוֹ: מלכים א כב לו
5. בְּטוּב צַדִּיקִים תֵּעָלֵץ קִרְיָה וּבְאֹבֶד רְשָׁעִים רִנָּה: משלי יא י
6. וַיּוֹצֵץ אֶל הָעָם וַיַּעֲמֹד מְשֹׁרְרִים לַיְיָ וּמְהַלְּלִים לְהִדְּרַת קֹדֶשׁ בְּצֵאת לִפְנֵי הַחֲלוּץ וְאֹמְרִים הודו לַיְיָ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
דברי הימים ב כ כא
7. וְהָבָא בֵין מַחֲנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הָעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ וָיָאֵר אֶת הַלַּיְלָה וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה:
שמות יד כ
8. וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׂשׂ יְיָ עֲלֵיכֶם לְהֵיטִיב אֶתְכֶם וְלַהֲרְבוֹת אֶתְכֶם כֵּן יָשִׂישׂ יְיָ עֲלֵיכֶם לְהַאֲבִיד אֶתְכֶם וְלַהֲשְׁמִיד אֶתְכֶם וְנִסַּחְתֶּם מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתָּה בָא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: דברים כח סג
9. וְיִשְׁטֹף אֶת הָרֶכֶב עַל בִּרְכַת שֹׁרֵק וְהֵלְקוּ הַכְּלָבִים אֶת דְּמוֹ וְהַזֹּנוֹת רָחֲצוּ כְדָבָר יְיָ אֲשֶׁר דִּבֵּר: מלכים א כב לח
10. וַיֹּאמַר מִיכָיְהוּ אִם שׁוֹב תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא דִבֶּר יְיָ בִּי וַיֹּאמַר שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם:
מלכים א כב כה
11. וַדְּבָרֵת אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ הֲרָצַחְתָּ וְגַם יָרַשְׁתָּ וּדְבַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר לָקְקוּ הַכְּלָבִים אֶת דַּם נָבוֹת יָלְקוּ הַכְּלָבִים אֶת דָּמְךָ גַּם אָתָּה:
מלכים א כא יט
12. וְאִישׁ מָשְׁךְ בְּקֶשֶׁת לְתֻמּוֹ וַיַּכֵּהוּ אֶת מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין הַשִּׁרְיֹן וַיֹּאמֶר לְרַכְּבוֹ הֲפֹךְ יָדְךָ וְהוֹצִיאֵנִי מִן הַמַּחֲנֶה כִּי הָחֱלֵיתִי:
מלכים א כב לד
13. וַיִּקְרָא אַחְאָב אֶל עֹבַדְיָהוּ אֲשֶׁר עַל הַבָּיִת וְעֹבַדְיָהוּ הָיָה יָרֵא אֶת יְיָ מְאֹד: מלכים א יח ג
14. וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֶךְ אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ נְחַשְׁתִּי וּבֵרַכְנִי יְיָ בִּגְלָלֶךָ: בראשית ל כז
15. וַיְהִי מֵאָז הִפְקִיד אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל כָּל אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ וַיְבָרֶךְ יְיָ אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בִּגְלַל יוֹסֵף וַתְּהִי בִּרְכַּת יְיָ בְּכָל אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ בַּבַּיִת וּבַשָּׂדֶה:
בראשית לט ה
16. וַיְהִי בְּהַכְרִית אִיזֶבֶל אֶת נְבִיאֵי יְיָ וַיִּקַּח עֹבַדְיָהוּ מֵאָה נְבִאִים וַיַּחְבִּיאֵם חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמְּעָרָה וְכִלְכְּלָם לֶחֶם וָמָיִם:
מלכים א יח ד
17. וַיֹּאמֶר אִם יָבוֹא עִשָּׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכֻּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה: בראשית לב ט
18. חִזּוֹן עֹבַדְיָה כֹּה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהִים לֶאֱדוֹם שְׁמוּעָה שָׁמַעְנוּ מֵאֵת יְיָ וְצִיר בַּגּוֹיִם שֻׁלַּח קוּמוּ וְנָקוּמָה עָלֶיהָ לַמִّלְחָמָה: עובדיה א א
19. וַיַּךְ אֶת מוֹאָב וַיְמַדְּדֵם בְּחֶבֶל הַשְּׁבִעָה אוֹתָם אַרְצָה וַיְמַדֵּד שְׁנֵי חֲבָלִים לְהָמִית וּמְלֹא הַחֶבֶל לְהַחְיוֹת וַתְּהִי מוֹאָב לְדָוִד לַעֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה: שמואל ב ח ב
20. וַיִּקַּח אֶת בְּנוֹ הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִמְלֹךְ תַּחְתָּיו וַיַּעֲלֵהוּ עֹלָה עַל הַחוֹמָה וַיְהִי קֶצֶף גָּדוֹל עַל יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ מֵעָלָיו וַיָּשֻׁבוּ לָאָרֶץ: מלכים ב ג כז
21. לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהִים יַעַן הֶקְנִבְם מִן הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם בַּחֻקּוֹתַי לֹא הֲלַכְתֶּם וְאֶת מִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם וּכְמִשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם לֹא עֲשִׂיתֶם: יחזקאל ה ז
22. וּדְעָתֶם כִּי אֲנִי יְיָ אֲשֶׁר בְּחֻקַּי לֹא הֲלַכְתֶּם וּמִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם וּכְמִשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם עֲשִׂיתֶם: יחזקאל יא יב
23. וְהַנַּעֲרָה יָפָה עַד מְאֹד וְהִיא לַמֶּלֶךְ סֹכֶנֶת וּתְשָׁרְתֵהוּ וְהַמֶּלֶךְ לֹא יְדָעָהּ: מלכים א א ד

מסורת הש"ס

6) מגילה י: ע"ש, ב) ל"ל אלמעל, ג) [בע"י ליתא ויקלקלו גרס מלי אמר ליה אמר ר' יוחנן וכו' ועי' מהרש"א], ד) [יומא לח:], ה) [תענית ד.], ו) [בס"א: שונאיהן], ז) [ע' קידושין ע:].

מוסף רש"י

כי טוב. הודו לה' כי טוב משמע טוב שיקללו לפניו על זאת (מגילה י:).
הדרן עלך אחד דיני ממונות

רבינו חננאל

אשר לא יבא באש תעבירו במים. ועוד א"ל כל הגוים כאין נגדו. אחון נמי איקריהו גוי שנאמר ישראל גוי אחד בארץ. א"ל כלעם ההוא מדידכו אשהיד עלן ובגוים לא יתחשב. ויעבר הרנה במחנה. באבוד רשעים רנה. באבוד אחאב [בן עמרי] (דינו) רינה. א"ר יוחנן מפני מה לא נאמר כי טוב בפרשה זו שנא' בצאתו לפני החלוץ אומר הודו לה' כי לעולם חסדו ועוד כתיב ולא קרב זה אל זה כל הלילה. ביקשו מלאכי השרת לומר שירה א"ל הקב"ה מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה לפני ללמדך שאין הקב"ה שמח במפלתן של רשעי' ואע"פ שהוא אינו שמח אחרים משמח שנאמר ישיש ה' ולא כתיב שש ש"מ: **והזונות** פירוש חזיונות (כתיב) (כדכתיב) ואיש משך בקשת לתמו. אמר רבא לתמם שני חזיונות אחת של מיכיהו שנא' אם שוב תשוב בשלום לא דבר ה' בי ואחת של אליהו שנא' במקום אשר לקקו הכלבים את דם נבות ילקו הכלבים את דמך. ויקרא אחאב אל עובדיהו אשר על הבית ועובדיהו היה ירא את ה' מאד כשקרא אחאב לעובדיהו מה אמר לו ב"עקב כתיב נחשתי וברכני ה' בגללך ביוסף כתיב ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף. ביתא דההוא גברא אמאי לא מברוך דילמא לאו ירא שמים אתה יצתה בת קול ואמרה ועובדיהו היה ירא את ה' מאד וביתו של אחאב הוא שאינו מזומן לברכה. גדול שנאמר בעובדיהו ממה שנאמר באברהם דבאברהם כתיב ביה ירא את ה' ובעובדיהו כתיב ירא את ה' מאד. חזון עובדיהו כה אמר ה' אלהים לאדום. מאי שנא לאדום אמר ר' יצחק יבא עובדיה שדר בין שני רשעים אחאב ואיזבל ולא עשה כמעשיהם ויפרע מעשו שדר עם יצחק ורבקה ולא עשה כמעשיהם ויפרע ממנו. עובדיה גר אדומי היה היינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא נזיל ביה נרגא. איכא דאמרי ירד מתוכה מסרחת. ויך את מואב וימדדם בחבל השכב אותם ארצה וימדד ב' חבלים להמית ומלא החבל להחיות: ויקח את בנו הבכור אשר ימלוך תחתיו ויעלהו עולה על החומה. רב ושמואל חד אמר לשם שמים וחד אמר לשם ע"ז והאי דכתיב ויהי קצף גדול כדכתיב וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם קרא אחרינא כתיב עשיתם. הא כיצד כמתוקנים שבהם לא עשיתם כמקולקלים שבהן עשיתן. ויסעו מעליו וישובו לארץ באותה שעה ירדו (שונאיהן של) ישראל למדריגה התחתונה: מפני מה זכה עובדיה לנביאות מפני שהחביא חמשים חמשים איש במערה וכלכלם לחם ומים:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com